

Zřizovatelé se začali více zajímat o MAP

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) podporuje už více než rok v obcích s rozšířenou působností (ORP) aktivity související s tvorbou místních akčních plánů (MAP) rozvoje vzdělávání. Významnou roli zde hrají zřizovatelé, kteří jim dodávají tolik potřebný informovaný a zastřešující rozměr. Následující text shrnuje, proč je pro zřizovatele výhodné se do tvorby MAP zapojit, a uvádí příklady míst, kde se to již podařilo.

Jitka Bařková

Vzdělávací systém ovlivňuje celá řada specifických faktorů, v jejichž důsledku se stává systémem velmi komplexním. Nežádá se proto úsilí zlepšovat situaci v regionech tříští – ke konkrétním výsledkům vede složitější cesta nebo je lze využít jen někde a za určitých podmínek.

Role MAP

MAP rozvoje vzdělávání mají za cíl zajistit širokou shodu na směru, kterým se budou různé oblasti vzdělávání – včasná péče (*podpora dětí do tří let se speciálními potřebami*), předškolní, základní, zájmové i neformální vzdělávání – ubírat. Zde všude chtějí MAP zlepšit podmínky přístupu ke vzdělávání a jeho kvalitu.

Toho nelze dosáhnout bez kvalitní spolupráce založené na rovnosti a partnerství všech, kteří do oblasti vzdělávání vstupují, důležitá je pak především komunikace zřizovatelů a vedení škol. Právě tak vzniká dobrá a použitelná strategie – místní akční plán se všemi náležitostmi.

Znamená to vzájemně se informovat, vzdělávat, plánovat, ale zejména následně realizovat partnerské aktivity pro řešení místně specifických problémů a potřeb. To vše na základě zkušeností jednotlivých partnerů a v zájmu vyšší kvality vzdělávání v mateřských a základních školách.

Místní akční plán může na základě analýzy místní potřebnosti, naléhavosti, lokálních přínosů, reálných dat a analýz z území efektivně stanovit priority a jednotlivé kroky (*aktivity*) nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v daném regionu. Zároveň si jednotlivé školy, jejich zřizovatelé i další subjekty mohou předávat příklady dobré praxe a vzájemně se inspirovat.

Tvorba MAP

Tvorba MAP stojí na principech komunitního plánování, tedy na principu bottom up (zdola nahoru). Vychází z potřeb, podnětů a aktivit regionálních aktérů, v našem případě především škol a dalších subjektů, které se problematikou vzdělávání zabývají.

Do aktivit naplánovaných v MAP patří např. návrh jednoduchých kroků, které přispějí k lepší koordinaci a spolupráci v zájmu žáků a jejichž financování není příliš náročné. V plánu lze navrhnout i aktivity, které mohou financovat přímo zřizovatelé nebo u nichž lze žádat o podporu ze strany nadací, místních samospráv, krajských a státních dotačních programů nebo jiných operačních programů.

Výstupem MAP mohou však být i plánované aktivity mimo resort školství, například v oblasti sociálních služeb nebo neformálního vzdělávání. Může se jednat třeba o aktivity preventivně-výchovného charakteru.

Zřizovatelé a MAP

Zřizovatelé škol jsou velmi důležitým prvkem při tvorbě MAP, a proto je nezbytné, aby se příslušných aktivit aktivně účastnili. Mají totiž k dispozici statistická data o obyvatelích v obci, o předpokládaném

demografickém vývoji, mají informace o plánovaném rozvoji obce včetně územních plánů. Obce mají také v souladu se školským zákonem v působnosti dvě zásadní oblasti, které se týkají vzdělávání. Mají povinnost:

- 1) zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejich území a za tím účelem zřizovat (nebo rušit) základní školy a stanovovat jejich spádové obvody (§ 178 odst. 1);
- 2) krýt výdaje škol, jichž jsou zřizovatelé, s výjimkou výdajů hrazených ze státního rozpočtu (§ 180 odst. 1). Tuto působnost pak doplňuje i pravomoc zřizovatele školské právnické osoby schvalovat rozpočet školy (§ 129 odst. 2 písm. a). Obec přitom musí dbát na kritéria uvedená v § 177, kterými jsou: soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů obce a kraje, s potřebami trhu práce, s demografickým vývojem a rozvojem území a dostupnost vzdělávání a školských služeb podle místních podmínek.

Nad rámec dvou výše uvedených oblastí je třeba zmínit také pravomoc obce hodnotit školy podle kritérií, která předem zveřejní (§ 12 odst. 5). Zákon tak dává obcím (zřizovatelům) evaluační a ve vztahu ke školám motivační nástroj. Zřizovatelé se tedy mohou

přímo podílet na řešení problémů v oblasti vzdělávání ve vlastním regionu.

Je škoda, že mnoho zřizovatelů chápe MAP pouze jako nástroj pro získání finančních prostředků z operačních programů, především z OP VVV a dále z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), respektive operačního programu Praha – pól růstu (OP PPR) ve vztahu k infrastruktuře a lepšímu vybavení škol. Tato oblast ale není hlavním cílem tvorby MAP, jde o vedlejší cíl, kdy MAP slouží jako podklad pro zaměření dotační podpory z těchto operačních programů právě v návaznosti na identifikované potřeby území.

Zkušenosti s tvorbou MAP

Ze zkušeností některých zřizovatelů vyplývá, že MAP lze velmi úspěšně využít jako základní podklad pro střednědobé plánování rozvoje školství v regionu včetně plánování potřebných investic do infrastruktury. Příkladem může být také zajišťování některých služeb pro školy (*právní, IT služby apod.*) nebo financování sdílených psychologů a sociálních pedagogů zřizovatelem, a to právě na základě identifikovaných potřeb škol.

V rámci MAP probíhají v mnoha územích kulaté stoly vedení škol a zřizovatelů. Přitom se ukazuje, jak důležitá je vzájemná komunikace, která přispívá k tomu, že se u vytipovaných témat snadněji daří najít shodu v tom, jaká opatření je třeba učinit. Zřizovatelé jsou také potom mnohem ochotnější se dění přímo účastnit nebo je alespoň podpořit. Důležité jsou právě různé pohledy účastníků kulatých stolů na danou problematiku i na cesty k jejímu řešení.

Na základě zkušeností účastníků lze jednoznačně potvrdit, že při tvorbě MAP má partnerství jednotlivých aktérů velký význam. Existují místa, kde se skutečně daří posouvat věci kupředu. Za velmi podnětný příklad dobré praxe lze považovat vytvoření pracovní skupiny pro financování. Ta vznikla jenom v MAP ve Zlínském kraji a vyhledává a plánuje zdroje pro financování aktivit, které si do budoucna dané území naplánovalo. Nezastupitelnou úlohu zde mají právě zřizovatelé.

Za jedno ze stěžejních témat tvorby MAP pokládají místní aktéři rozvoj komunikace mezi jednotlivými školami, která zvláště ve větších městech citel-

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

ně chybí. Na příkladech dobré praxe lze jednoznačně doložit, že tato komunikace může oblast vzdělávání významně posunout.

Tam, kde se komunikaci a spolupráci daří rozvíjet, je tématem např. přechod dětí z mateřské do základní školy, přechod mezi prvním a druhým stupněm, z malotřídních škol do škol plně organizovaných i přechod v rámci jedné školy. Jde především o navázání nebo prohloubení spolupráce mezi konkrétními školami v území zapojeném do tvorby MAP nebo třeba i jen v jeho určité části. I v tomto případě může zřizovatel celý proces podpořit a aktivně se ho účastnit. Výsledkem mohou být společně úspěšně realizované aktivity.

Největším přínosem akčního plánování je propojení subjektů působících ve vzdělávání v daném území. Zástupci škol, domů dětí a mládeže, knihoven, nestátních neziskových organizací a zřizovatelů mají možnost se setkávat, informovat se o své činnosti a možnostech. Ukazuje se, že samotní aktéři v území o sobě mnohdy ani nevěděli, a proto neviděli příležitost ke společnému plánování a realizaci aktivit. MAP tento stav úspěšně mění.

Výsledky spolupráce a rizika

Pravděpodobně nejdůležitějším výsledkem dlouhodobé podpory v území je zvyšující se pozitivní hodnocení systémových kroků zřizovateli, řediteli i jednotlivými učiteli a rostoucí důvěra rodičů v kvalitu škol.

Slovy jednoho ze zřizovatelů: „Velmi intenzivně vnímám, že z pozice zřizovatele nestačí pouze zajistit, aby ‚do školy nepršelo‘. Je třeba podporovat školy v tom, aby v nich mohla nadále vládnout pozitivní a přátelská atmosféra. Je třeba udržovat dobré vztahy mezi dětmi, v rodinách i mezi kolegy v učitelském sboru, aby z našich dětí mohli vyrůst silní, sebevědomí a vyzrálí lidé.“

Tam, kde s komunitním plánováním nemají zkušenosti, je rizikem direktivní způsob vzniku MAP, u něhož mají rozhodující slovo zřizovatelé škol a který proces komunitní práce poně-

kud potlačuje. Jedná se však o přirozený vývoj. Nelze totiž očekávat, že se na všech místech hned na začátku podaří vše udělat příkladně a že se partnerství v území rozvine plnohodnotně během prvního roku vytváření MAP. Komunitní plánování je zkrátka a dobře složitý proces a pro oblast vzdělávání to platí dvojnásob.

Co dál?

Metodickou podporu tvorby MAP poskytuje v rámci projektu Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP) Národní institut pro další vzdělávání (NIDV). Na každém krajském pracovišti NIDV v jednotlivých krajských městech působí centra podpory projektu SRP, jejichž pracovníci se metodické podpoře věnují. Mohou se na ně samozřejmě obrátit i zřizovatelé.

V květnu 2017 proběhnou v centrech podpory projektu SRP v jednotlivých krajích infopanely pro zřizovatele. Měly by být příležitostí k setkání zřizovatelů a k výměně zkušeností se zapojením do tvorby MAP a s přínosy strategického plánování v územích v oblasti vzdělávání. ■

Infopanely se konají v následujících dnech vždy na krajském pracovišti NIDV	
Hradec Králové	3. 5.
Karlovy Vary	4. 5.
Jihlava	10. 5.
Praha	11. 5.
Střední Čechy	12. 5.
Plzeň	15. 5.
Brno	16. 5.
Zlín	17. 5.
Liberec	22. 5.
Ústí nad Labem	23. 5.
Ostrava	24. 5.
Olomouc	25. 5.
České Budějovice	30. 5.
Pardubice	31. 5.

Jitka Baťková, manažerka center podpory projektu SRP